

MUHASEBECİLİK UNVANI KALDIRILMALI MI?

Sakıp ŞEKER *

I- GİRİŞ

3568 Sayılı Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmak üzere, İstanbul Milletvekili Sayın Masum TÜRKER'in önderliğinde, 100 milletvekilinin imzası ile TBMM'ye bir kanun değişikliği teklifi verilmiştir.

Teklifte, muhasebecilik hizmetlerinin, mesleğin alt çalışma faaliyetlerini içerdiği ve mesleğin denetim boyutunu önemli ölçüde kısıtladığı belirtilerek, defter tutma işlevi, kamu hizmeti sunan ruhsatlı meslek mensuplarının çok tali bir işi olarak değerlendirilerek, mali müşavirlik mesleğindeki unvan karmaşasına son vermek amacıyla, serbest muhasebecilik unvanının kaldırılması, Meslek Kanunu'nun adı kısaltılarak, "**Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu**" şeklinde değiştirilmesi istenmektedir.

Söz konusu yasa teklifinde önemli gördüğümüz bazı konulara ilişkin, görüş ve önerilerimiz aşağıdaki gibidir.

II- MUHASEBECİLİKTEN MALİ MÜŞAVİRLİĞE GEÇİŞ

Kanun teklifinde, ticaret lisesi ve maliye lisesi mezunlarının 8 yıl, ön lisans mezunlarının 6 yıl staj yapmaları ve TÜRMOB bünyesinde eğitim faaliyeti yürüten TESMER eğitim merkezinde, lise mezunlarının 6 yıl, ön lisans eğitimi görenlerin 4 yıl süre ile haftada 8 saatten az olmamak üzere meslek içi eğitim görmeleri şartıyla, sınavla **mali müşavir** olmaları öngörülmektedir. Bu düzenleme ile ön lisans mezunları ile ticaret lisesi ve maliye lisesi mezunlarının yüksek öğretimde elde etmeleri beklenen; bilgi, birikim ve deneyiminin, TÜRMOB bünyesindeki eğitim merkezinde elde etmeleri amaçlanarak, meslek yüksek okulları ve meslek lisesi mezunlarına özel bir önem verilmek istenmiştir. TÜRMOB bünyesindeki TESMER'in özellikle taşradaki şubelerinde, bu eğitim hizmetinin arzulanan düzeyde verilebileceğinden kuşku duymaktayım. Lisans diploması sahibi olanlara verilen bir hakkın, bu diplomaya sahip olmayanlara da verilmesi pek çok kişide tereddüt uyandırmaktadır. Bu durum, mühendislik fakültesini okumayana mühendislik, tıp fakültesini okumayanlara doktorluk unvanı vermekten farksızdır. Kanun teklifinin en hassas konusu, bu olsa gerek. Teklifte halen **serbest muhasebeci** ruhsatı bulunanların, Mali Müşavirliğe **geçiş hükümleri** de düzenlenmiştir. Buna göre lisans eğitimi görenler, 1 yıl içinde açılacak mali müşavirlik geçiş sınavına herhangi bir eğitim görmeksizin, ön lisans eğitimi gören serbest muhasebeciler TESMER'de altı ay, lise ve dengi okullardan mezun olanlar sekiz ay daha alt seviyede eğitim görenler oniki ay meslek içi eğitim gördükten sonra açılacak ve üç kez tekrarlanacak **Mali Müşavirlik Geçiş Sınavını** geçmeleri halinde, **Mali Müşavir** unvanı alabileceklerdir.

Meslek lisesi ve meslek yüksek okulu mezunlarının meslek içi eğitim yoluyla mesleği yürütebilecekleri kabul edilirse, mesleğe girişte yüksek öğretim görmenin önemi azalacak ve bu durum uzun dönemde mesleğin gelişimini olumsuz yönde etkileyecektir. Baroların, mimar ve mühendis odalarının veya Tabipler Odaları'nın üyeleri arasında lisans diploması bulunmadığını hatırlatmak isterim.

Meslek içi eğitim yoluyla lisans seviyesinde eğitim görmeyenlere muhasebeciliğin de ötesinde mali müşavirlik unvanı verilmesinin "**mesleğe**" bir yararı olmayacaktır. Kazanılmış haklar korunmalı, geriye değil ileriye bakılmalıdır. Meslekte yükselmek isteyenlerin, açık öğretim yoluyla lisans eğitimlerini tamamlamaları mümkün bulunmaktadır. Meslek lisesi ve ön lisans diploması olanlar, mesleğin ara eleman ihtiyacında değerlendirilmeli ve kendilerine eğitimlerine uygun bir statü verilmelidir. Bu konu seçim malzemesi olmaktan kurtarılmalıdır.

III- MESLEK UNVANININ İKİYE İNDİRİLMESİ KONUSU

Teklifte belirtildiği gibi, meslek unvanının ikiye indirilmesini olumlu karşılamakla birlikte, teklifin gerekçesindeki muhasebecilik mesleğini önemsiz, tali bir uğraş şeklinde niteleyen anlayışa katılmadığımı belirtmek istiyorum. Muhasebe olmadan doğru bir denetim yapmak mümkün değildir. Muhasebeyi, mesleğin tali ve önemsiz bir işi şeklinde algılayarak, muhasebecilik unvanının yasadan çıkarılmasını doğru bulmuyorum. Muhasebecilik, uluslararası bir meslek unvanıdır. **Müşavir**, bir işi yaparken görüşüne başvuru olan kişidir. **Muhasebeci** ise, bir sistem içinde hesap tutan, defter ve kayıt tutan kişidir.

Müşavirlik bilgi yoğun, muhasebecilik ise emek ile ilgili yoğun bir uğraştır. Unvanların doğru kullanılması dilimizin de bir gereğidir. Ülkemizin, mali müşavir ve yeminli mali müşavirden belki daha çok, iyi yetişmiş muhasebecilere ihtiyacı vardır. İyi bir muhasebe, mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirliğin yükünü azaltır; denetim faaliyeti, kalite kontrolü niteliğini kazanır. Bağımsız bir **“Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu”** oluşturarak, **“Türkiye Muhasebe Standartları”**nı daha yeni yeni hayata geçirmeye başladığımız bir dönemde, muhasebecilik hizmetini mesleğin tali bir işi sayarak, muhasebecilik unvanını kaldırmayı çelişkili buluyorum.

Muhasebecilik mesleğinin başındaki **“serbest”** kelimesi, gereksiz bir sıfattır. Meslek mensubunun serbest veya bağımlı (ücretli) çalışması onun yapacağı işin niteliğini etkilemez. Nasıl doktorun, mühendisin mimarın veya avukatın unvanında **“serbest”** takısı yoksa, muhasebecilik ve mali müşavirlikte de olmamalıdır. Muhasebeci veya mali müşavir, her yerde aynı sorumluluk içinde aynı görevi (kamu görevini) yapmak zorundadır.

Bize göre, meslek iki kategoride gelişmelidir. **Muhasebeci ve Mali Müşavir, Yeminli Mali Müşavir**. Bu ayrıma göre, Yasa'nın adı da; **“Muhasebecilik, Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu”** şeklinde kısaltılmalıdır. Muhasebeciliğin görev alanının sadece defter tutma şeklinde sınırlandırılması işin tabiatına aykırı olup, muhasebeci de denetim ve danışmanlık işini yapabilir. Meslek mensubunun fiilen muhasebeciliği veya mali müşavirliği ya da her ikisini birlikte yapması kendi tercihinine bırakılmalıdır. Defter ve kayıt tutmayı, sadece **“müşavirlik”** yapanları, unvanlarındaki **“muhasebeci”** eki rahatsız etmemelidir.

Bu arada mali müşavir unvanını alanların 5. yılın sonundan itibaren yeminli mali müşavirlik sınavına girmeleri önerisi mesleki motivasyon yönünden faydalı olmakla birlikte, her yıl sınava girilecek ders sayısı sınırlandırılmalı, sınav süreci de en az 5 yıl olmalı ve yeminli mali müşavirliğe geçişteki 10 yıllık süreden vazgeçilmemelidir.

IV- YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLERE BİR YILLIK STAJ KONUSU

Bu arada yeminli mali müşavirliğe ilk defa başlayanlara da bir yıllık staj anlamına gelen, bir yeminli mali müşavirle birlikte çalışma zorunluluğu getiren teklifi de, mesleki standardın ve kalitenin gelişmesine yardımcı olacağı için olumlu karşıyorum. Böyle bir düzenleme mesleğe ilk defa başlayanların iş almalarında da daha seçici olmalarını sağlayacaktır. Keza, yeminli mali müşavirlik unvanını almadan önce hiçbir vergi inceleme raporu düzenlemeyen bir kişinin, mührü alır almaz milyarlarca lira tutarındaki verginin iadesini gerektiren raporlara imza koyması kabul edilemez.

V- MUHASEBE ENSTİTÜSÜ KURULMASI KONUSU

Teklifte kurulması öngörülen Muhasebe Enstitüsü'nün bir üniversite bünyesinde kurulmaması, öğretim kadrosunun niteliklerinin belli olmaması, bilimsel özzerkliğinin bulunmaması, bu kuruluşun bir meslek içi eğitim kurumu niteliğinde olacağını göstermektedir. Bu kuruluşun başka bir yasayla kurulmuş olan, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun görevini de (muhasebe ve denetim standartlarının oluşumunu ve kullanılmasını sağlamak) üstlenmesi, başka bir tartışmayı gündeme getirebilecektir. Her şeye rağmen Muhasebe Enstitüsü'nün, meslek içi eğitime önemli katkıları olacaktır.

VI- TEKLİFTE YER ALMAYAN KONULAR

Yasa teklifinde meslek mensuplarınca hemen her platformda tartışma konusu edilen aşağıdaki konulara yer verilmediği anlaşılmaktadır.

A- YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK ŞİRKETLERİNE MALİ MÜŞAVİRLERİN ORTAK OLMASI

Mali müşavirlik ve denetim hizmetlerindeki kalite ve standardın yükseltilmesini sağlamak bakımından, anonim şirket statüsünde kurulan yeminli mali müşavirlik şirketlerine 1/3 oranını aşmamak ve tasdik sorumluluğu yine yeminli mali müşavirlerde olmak ve defter tutmamak koşuluyla, **“muhasebeci ve mali müşavir”lerin de ortak olmalarına imkan sağlanmalıdır**. Bu durum meslek mensupları arasındaki olumsuz rekabeti ortadan kaldıracığı gibi, mali müşavirlikten yeminli mali müşavirliğe geçiş sürecini olumlu yönde etkileyecektir. Böyle bir düzenleme bazı meslek mensupları yönünden fiili durumu hukuki hale getirmiş olacaktır.

B- MESLEĞE GİRİŞTE HERKESE SINAV KONUSU

Bilindiği gibi pek çok kamu denetim elemanı, kamuda geçen hizmet süreleri mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik için yeterli süre kabul edilerek, sınavsız yetki belgesi almaktadır. Bu konu bazı kesimlerce eleştiri konusu edilmektedir. Zaman içinde mesleğe sınavsız giriş kaynaklarının genişletilmesi ve genişleme eğiliminin sürmesi bu konunun yeniden gözden geçirilmesini zorunlu

kılmaktadır. Önerim, **kaynağı ne olursa olsun herkese sınavdır**. Ancak bazı kesimlerden gelenlerin bazı derslerden muaf tutulması mümkündür. Örneğin, vergi inceleme elemanlığından gelenlerin vergi ve revizyon konularından, bir muhasebe ve maliye profesörünün muhasebe ve maliye derslerinden muaf tutulması, bunların mesleki kişiliklerine saygı ve güvenin bir göstergesi kabul edilmelidir.

C- ZORUNLU MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI

Teklifte yer almayan konulardan birisi de, **zorunlu mesleki sorumluluk sigortasıdır**. Bireysel olarak sorumluluk sigortası yaptırılması mümkün olmakla birlikte, ihtiyari sigorta uygulamasının meslekte sigorta uygulamasının gelişmesini sağlamayacaktır. Zorunlu sigorta uygulaması, meslek mensubu ve müşteri kadar, Maliye İdaresi yönünden de yararlı ve gereklidir. Zorunluluk uygulaması bu alandaki sigorta prim oranlarının düşmesini ve meslek mensuplarının güven içinde çalışmalarını sağlayacağı gibi, özellikle yeminli mali müşavirlerin mali sorumluluklarına çözüm sağlayacak, sigorta şirketleri de mesleki kurallara uymayanların meslek dışına çıkarılmasına katkıda bulunacaktır.

D- BİRLİK (TÜRMOB) YÖNETİMİNİN OLUŞUMU

Diğer bir konu da TÜRMOB yönetiminde yeminli mali müşavirlerin 5, muhasebeci ve mali müşavirlerin 4 kişi ile temsil edilmesinin ve başkanlığın yeminli mali müşavirlerden seçilmesinin, anti demokratik olduğu şeklindeki iddialardır. Mesleğin özelliği dikkate alınmadan, meslek içinde yükselmenin önünde hiçbir engel olmadığını görmeden yapılacak sayısal değerlendirmeler, iddia sahiplerinin **“haklı”** olduğunu gösterecektir. Bu konunun da kesin bir şekilde çözüme kavuşturulması ve spekülasyonların ortadan kaldırılmasının zamanı gelmiştir. Salt sayısal çoğunluğa bakarak yapılacak değerlendirmelerin hatalı olacağı, mali müşavirlerle yeminli mali müşavirlerin bir rekabet içinde olmadıkları, farklılığın mesleğin özelliğinden ve görev alanlarının farklılığından kaynaklandığının kabul edilmesi gerekmektedir. Sayısal çoğunluğa göre oluşturulacak **“demokratik”** bir birlik yönetiminde yeminli mali müşavirlerin temsili sembolik düzeyde kalacağı için kabul edilemez. Bu konuda ısrar edilmesi halinde birliklerin ayrı örgütlenmesi düşünülmelidir. Ayrılığın hiç kimseye yararının olmayacağı açıktır. Bu konunun, artık 10 yıl birlikte çalışmanın kazanımları da dikkate alınarak gündemden düşürülmesi gerekmektedir.

10 yıldan beri uygulanan ve belli güçlüklerle çıkarılan 3568 Sayılı Yasa'nın uygulamada gözüken eksikliklerinin tamamlanması ve gözden geçirilmesinin zamanının geldiği açıktır. Teklifin bütün yönleriyle, eksiklikleriyle ve taraflarıyla tartışılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

---

* **Maliye Bakanlığı E. Gelirler Kontrolörü, YMM**